

Datum: 2020-06-10
Diarienummer: KSN-2020-01231

Miljödepartementet M2020/00276/Kl
m.remissvar@regeringskansliet.se
Johanna.janson@regeringskansliet.se

Handläggare:
Hannes Vidmark

Yttrande över remiss om åtgärdsprogram för luftkvalitet

Uppsala kommun är positiv till att arbetet med åtgärdsprogram utvecklas och har nedanstående kommentarer och synpunkter på förslagen från Naturvårdsverket och Statskontoret.

Naturvårdsverkets förslag

Uppsala kommun anser att Naturvårdsverkets förslag övervägande är bra. Att samla metoder, kompetens, kvalitetsgranskning och vägledning till några få nationella aktörer, inom ett så relativt smalt område som miljökvalitetsnormerna ändå utgör, ger bättre förutsättningar för ett effektivt arbete än idag. I och med gemensamma utgångspunkter i arbetet underlättas också gemensamt lärande, uppföljning och utveckling. Uppsala kommun ser därför positivt på att förslagen i den riktningen genomförs.

Att arbetet med luftkvalitet hittills inte varit helt framgångsrikt beror mycket på oförutsedda problem och svårigheter att hantera målkonflikter. Uppsala kommun vill därför framhålla vikten av att arbete med metoder och vägledning även fortsättningsvis sker i nära samarbete direkt med berörda kommuner med vana av de utmaningarna. Naturvårdsverket och regeringen har i det avseendet varit öppen och drivande för sådan samverkan vilket är mycket positivt. Av samma skäl framhåller Uppsala kommun vikten av att arbetet med att ta fram åtgärdsprogram efter lokala förutsättningar också fortsättningsvis måste ligga på kommunerna.

Vad gäller förslagen till verktyg och mandat i åtgärdsprogram ställer sig kommunen övervägande positiv till utökade möjligheter som zon för dubbdäck, att polisens övervakning kombineras med kommunal parkeringsövervakning, differentierad parkeringsavgift och trängselskatt samt möjlighet att upplåta mark för bilpooler.

Uppsala kommun har nedan synpunkter på några av förslagen från naturvårdsverket.

Ett nationellt åtgärdsprogram vart 4:e år

Kommunen är i dagsläget tveksam till förslaget att Naturvårdsverket skulle upprätta ett nationellt åtgärdsprogram vart 4:e år. Frågan är om en sådan samlad bild inte kan fås redan idag utifrån att se på de olika åtgärdsprogrammen som är upprättade. Om programmet geografiskt i stället ska omfatta andra delar av landet än där åtgärdsprogram redan finns befarar Uppsala kommun att det blir mycket resurskrävande. Vissa fördelar kan finnas men att Naturvårdsverket har resurser att stötta kommuner med deras befintliga åtgärdsprogram behöver prioriteras. I ett nästa steg kan den typen av arbete vara mycket värdefullt för arbetet med att nå miljömålen.

Lyfta bristande program till regeringen

Att Naturvårdsverket får möjlighet att lyfta bristande åtgärdsprogram till regeringen kan vara bra. Det behöver dock preciseras vad som menas med bristande. Ofta har effekten av olika åtgärder inte fallit ut som förväntat vilket gör att nya åtgärder, ofta i kombination med varandra, behöver prövas praktiskt. Det blir med andra ord inte en lätt uppgift för Naturvårdsverket och regering att fatta beslut om vilka åtgärder som ska ses som tillräckliga. Utgångspunkten bör därför vara en nära dialog med noggrann uppföljning och ett regeringsbeslut bör endast bli aktuellt vid ren underlåtenhet.

Förstärk luftkvalitetsarbetet med förebyggande luftkvalitetsstrategi (FLIS)

Uppsala kommun är tveksam till förslaget att kommuner som överskrider vissa föroreningshalter ska ta fram en förebyggande luftkvalitetsstrategi (FLIS). Mot bakgrund av en förväntad omställning av hela fordonsflottan kommer en ganska stor del av problemen med att klara miljökvalitetsnormerna, åtminstone för NOx, att minska kraftigt. Kommunen ser därför hellre på att den typen av förebyggande arbete hellre adresserar miljömålet och inte gränsvärden. Risker är ökad administration och otydlighet om vad som är krav och inte. Kommunen ser hellre att resurser nu riktas till att klara normerna parallellt med ett mer långsiktigt arbete att klara miljömålen på området.

Statskontorets förslag

Statskontorets förslag ligger väl i linje med Naturvårdsverkets förslag och Uppsala kommun tillstyrker även dem med följande kommentarer.

Naturvårdsverket föreslås följa upp åtgärderna i programmen.

Kommunerna själva är bäst lämpade att följa upp om specifika åtgärder har blivit genomförda. Teknikutveckling, erfarenheter, nya kunskaper och oförutsedda utmaningar har många gånger lett till att åtgärder anpassas under programperioden för bättre effekt. En åtgärd som "Förstärkt gatuhållning" kan komma att se helt annorlunda ut efter några år än vad som ursprungligen antogs. En alltför hård revision av åtgärdsprogrammets genomförande leder sannolikt inte till bättre luftkvalitet. Kommunen ser emellertid positivt på en utvecklad dialog med granskande myndighet om den årliga uppföljningen.

Övrigt

Statskontoret diskuterar ytterligare åtgärder utan att direkt föreslå dem. En av åtgärderna är tillsyn på åtgärdsprogrammen och eventuellt vite kopplat till detta.

Uppsala kommun anser att det kan vara olämpligt att en tillsynsmyndighet ska få kräva att en specifik åtgärd i ett program genomförs eftersom förutsättningar kan förändras. Det är viktigare och enklare att efter dialog med granskande myndighet ersätta en eventuellt utebliven åtgärd med en annan likvärdig.

Erik Pelling
Ordförande

Lars Niska
Sekreterare